

ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАФЕДРА «АГРОНОМІЯ ТА ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи

 Костянтин БОРАК

« ____ » _____ 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Лісовпорядкування

(назва освітньої компоненти)

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітньо-професійна програма Лісове господарство

Освітній ступінь Бакалавр

Мова навчання: Українська

Житомир 2025

Робоча програма «Лісовпорядкування» для здобувачів освіти

Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»

спеціальність: 205 «Лісове господарство»

Розробник: Андрій Тушак, викладач спеціальних дисциплін Житомирського агротехнічного фахового коледжу.

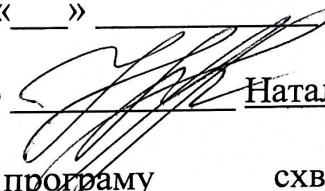
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Агрономія та лісове господарство»

Протокол від «27» 02 2025 року № 1

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від « » 202 року №

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від « » 202 року №

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від « » 202 року №

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри

Протокол від « » 202 року №

Зав. кафедрою Наталія Цуман.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
Розділів - 3	Спеціальність:	Рік підготовки: IV - й	
	205 «Лісове господарство»		Семестр: VIII - й
			Лекції – 22год
			Практичні: 18 год
Загальна кількість годин – 120	Освітній ступінь: Бакалавр	Лабораторні:	
		Самостійна робота – 80 год	
		Вид контролю: Поточний – індивідуальне та групове опитування, тести. Підсумковий – екзамен.	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить – 2,0

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу. Курс «Лісовпорядкування» має за мету забезпечити студентів глибокими теоретичними і практичними знаннями, умінням та навикам у галузі впорядкування лісів, складанням проекту організації та розвитку лісового господарства підприємства. Він є завершальним при підготовці бакалавра лісового господарства та опирається на знання практично всіх попередніх дисциплін.

Завдання предмету полягає в отриманні студентом навиків проектування лісогосподарських заходів, направлених на забезпечення раціонального, безперервного та невиснажливого користування лісом, підвищення продуктивності лісів, відтворення, охорони та їх захисту.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

-основні напрямки та перспективи розвитку лісового господарства та лісовпорядкування в Україні;

-сучасні методи основних відновлювальних заходів догляду за лісом, охороні його від пожеж, захисту від шкідників та хвороб і т.д.

-економічні основи, які визначають організацію та перспективи розвитку лісової галузі;

-теоретичні основи та моделі будови лісового господарства і користування лісом;

-основні методи лісовпорядкування об'єктів лісогосподарських підприємств, та вміти практично використовувати їх в своїй професійній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

-аналізувати стан ведення лісового господарства на підприємстві;

-організувати господарство, розраховувати та обґрунтовувати обсяги користування деревиною та іншими продуктами лісу;

-вміти проектувати основні лісогосподарські заходи з лісовідновлення, догляду за лісом, його охорони від пожеж, побічні користування;

3. Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК1. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.
- ФК2. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.
- ФК3. Здатність використовувати знання й практичні для аналізу біологічних явищ і процесів, біометричної обробки дослідних даних та їх математичного моделювання.
- ФК5. Здатність вирішувати поставлені завдання зі створення насаджень, їх вирощування та формування на основі вивчення літературних та нормативних джерел передового виробничого досвіду.
- ФК6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.
- ФК9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Програмні результати навчання (РН):

РН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

РН3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.

РН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

РН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

РН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

РН12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

РН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

РН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

РН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

4. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
лісова таксація	економіка лісового господарства
лісівництво	Лісівництво
	Ентомологія
	Фітопатологія
	лісова таксація

5. Критерії оцінювання

Об'єктивне оцінювання знань студентів у межах кредитно-модульної системи в умовах продовження ідей Болонського процесу має сприяти підвищенню якості підготовки і конкурентноспроможності фахівців, стимулювати самостійну та систематичну роботу студента протягом навчального семестру. Досягається така об'єктивність запровадженням відповідних критеріїв оцінювання, тобто системи вимог до рівня знань та вмінь студента, які він повинен продемонструвати для підтвердження набутих ним компетенцій за 100-бальною шкалою.

Сума балів за всі види Навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
66-74	D		
60-65	E	незадовільно з	незараховано з
35-59	FX		
		можливістю повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: Національна та ECTS

Критерії оцінювання Екзамену

Оцінка «**відмінно**» (90-100 балів) виставляється студенту, який повністю оволодів програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, знання спеціальної літератури, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, вміння робити практичні висновки; на семінарських, лабораторних, практичних заняттях показав достатній рівень розвитку умінь і навичок точного застосування знань.

Оцінка «**добре**» (74-89 балів) виставляється за тих же умов. Відмінність у знаннях студента полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критерієм відмінної оцінки – творча самостійність, знання літератури тощо. Але вже немає тієї свободи викладу матеріалу, як у першому випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим студентом під час бесіди.

Оцінка «**задовільно**» (60-73 балів) виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку студент може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практики, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Знає літературу, але, можливо, не всю і не може дати достатньої критичної оцінки. Володіє необхідними вміннями. Можливі недоліки в аспекті комунікативної культури.

Оцінка «**незадовільно**» (1-59 балів) виставляється, якщо студент не має повних знань. Завдання не виконані або виконані невірно. Уміннями й навичками студент не володіє. Навчальної літератури зовсім не знає.

Засоби оцінювання:

Екзамен; контрольні роботи; тестові завдання; групове та індивідуальне опитування.

6. Структура навчальної дисципліни

Семестр	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Лекц.		Практ.	Лабор.	Індив.	Самос.	
1	2	3	4	5	6	7
8	120	22	18	-	-	80

В

7. Тематичний план

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	інд.	с. р.	л		п	інд.	с. р.	
Тема 1. Лісовпорядкування як система заходів з інвентаризації та організації лісового господарства.	6	1	1		4					
Тема 2. Економічні основи лісовпорядкування.	6	1	1		4					
Тема 3. Системи та форми лісового господарства.	6	1	1		4					
Тема 4. Стиглість лісових насаджень.	6	1	1		4					

Тема 5. Вік та оборот головної рубки. Поняття про нормальний ліс.	6	1	1		4					
Тема 6. Організація лісового господарства в об'єкті лісовпорядкування	6	1	1		4					
Тема 7. Аналіз виробничої діяльності об'єкта лісовпорядкування за минулий ревізійний період.	6	1	1		4					
Тема 8. Організація лісовпорядкування.	6	1	1		4					
Тема 9. Поняття про методи лісовпорядкування.	6	1	1		4					
Тема 10. Безперервне лісовпорядкування лісового фонду. Державний облік лісів та державний кадастр.	6	1	1		4					

Тема 11. Знімальні роботи при лісовпорядкуванні.	6	1	1		4					
Тема 12. Інвентаризація лісу.	6	1	1		4					
Тема 13. Таксація лісу. Організація камеральних робіт.	6	1	1		4					

Тема 14. Проектування головного користування лісом.	6	1	1		4					
Тема 15. Проектування лісогосподарських заходів та їхня економічна ефективність.	6	1	1		4					
Тема 16. Особливості впорядкування захисних лісових насаджень на землях сільськогосподарських формувань.	6	1	1		4					
Тема 17. Впорядкування лісів рекреаційного призначення.	6	1	1		4					
Тема 18. Особливості впорядкування гірських лісів.	4	1			3					
Тема 19. Особливості впорядкування лісів у зонах радіоактивного забруднення. Особливості впорядкування дубових лісів.	4	1			3					
Тема 20. Побічне користування лісом. Організація спеціалізованих господарств.	5	2			3					

Тема 21. Впорядкування мисливських господарств	4	1			3					
Усього годин	120	22	18		80					

8. Теми практичних занять

№ з. п.	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
2	ЗМ 1. Лісовий кодекс України. Господарський поділ лісового фонду України	2	
3	ЗМ 1. Пробні площі при лісовпорядкуванні	2	
4	ЗМ 2. Лісові лісовпорядні знаки		
5	ЗМ 2. Поділ насадження на таксаційні виділи. Нормативи таксації лісу	2	
6	ЗМ 3. Розподіл загальної площі лісового фонду за категоріями земель	2	
7	ЗМ 3. Складання відомостей поквартальних підсумків розподілу загального запасу деревини	2	
8	ЗМ 3. Розподіл площі лісових ділянок і запасу деревних порід за класами віку	2	
10	ЗМ 4. Розподіл площі насадження за таксаційними показниками	2	
11	ЗМ 4. Середні таксаційні показники насадження.	2	
12	ЗМ 4. Організація господарств і господарських секцій	2	
13	Всього	18	

9.Самостійна робота

№ з. п.	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	ЗМ 1. Предмет та задачі лісовпорядкування. Історія розвитку лісовпорядкування. Системи та форми лісового господарства. 1. Лісовпорядкування в Російській Федерації 2. Лісовпорядкування в Польщі Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с.343-352.	13	
2	ЗМ 2. Народногосподарський поділ лісового фонду України. Поняття про стиглість лісу та її види, вік стиглості та вік головного користування. 1. Лісовпорядкування в Румунії 2. Лісовпорядкування в Швеції Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с.352-359. 3. Лісовпорядкування в Фінляндії Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с 359-363.	13	
3	ЗМ 3. Аналіз організації та ведення лісового господарства. Структура лісовпорядного підприємства Поняття про методи лісовпорядкування 1. Лісовпорядкування в Німеччині. Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с.363-366. 2. Лісовпорядкування в Канаді. Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с. 375-377. 3. Лісовпорядкування В США. Гірс О.А. Лісовпорядкування : підручник./ О.А. Гірс, Б.І. Новак , С.М. Кашпор.– К.: Арістей, 2004.– с.366 – 375.	13	

4	ЗМ 4. Види зйомок при лісовпорядкуванні. Вивчення динаміки росту та розвитку насаджень. Таксація лісу. 1. Відомість поквартальних підсумків розподілу площ за категоріями земель 2. Розподіл площі укритих лісовою рослинністю земель за класами віку 3. Розподіл площі насадження за таксаційними показниками. Організація господарств і госп. секцій Остапчук О.С. Методичні вказівки до курсового проектування з	13	

	«Лісовпорядкування» для студентів факультету лісового господарства. О.С.Остапчук. – Умань: УНУС, 2018. – 42 с.		
5	Розрахунок лісосік головного користування. Проектування заходів пов'язаних з веденням лісового господарства 1. Розрахунок лісосік головного користування. Накопичена таблиця розподілу лісових земель за класами віку. Графік зображення розрахункових лісосік. 2. Графік досягання насадження. Нарізка лісосік головного користування. Відомість рубок головного користування. 3. Визначення об'єму рубок догляду за лісом. Складання таблиць 5.5 – 5.8. 4. Складання таблиць обсягу санітарних рубок, рубок реконструкції насаджень та інших рубок (табл. 5.9 – 5.12) 5. Проектні обсяги лісовідновних заходів. Відомість лісокультурних площ Остапчук О.С. Методичні вказівки до курсового проектування з «Лісовпорядкування» для студентів факультету лісового господарства. О.С.Остапчук. – Умань: УНУС, 2018. – 42 с.	14	
	Особливості впорядкування інших категорій		

	лісових насаджень 1. Таблиці очікуваних змін розподілу площ вкритих лісовою рослинністю земель за переважаючими породами. 2. Очікувані зміни в розподілу загальної площі за основними категоріями земель (табл. 5.16) 3. Очікувані зміни в розподілі площ та запасів вкритих лісом земель за класами віку (табл. 5.17) 4. Очікувані зміни в лісовому фонді на початок	14	
Разом		80	

10.Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з дисципліни (затверджена методичною радою ЖАТФК).
- 2.Робоча навчальна програма.
- 3.Конспект лекцій.
4. Комплекс методичного забезпечення для самостійної роботи.
5. Комплекс методичного забезпечення для виконання практичних робіт.
6. Завдання для контрольних робіт.
7. Питання на екзамен.

11. Каталог ресурсів

Базова:

1. Лісовий кодекс України. К., 2006. 56 с.
2. Каганяк Ю.Й., Строчинський А.А., Горошко М.П. Парколісовпорядкування. Навчальний посібник. Лівів, Тріада плюс, 2009. 358 с.

Допоміжна:

1. Лісотаксаційний довідник / Відповід. за вип. Кашпор С.М., Строчинський А.А. К.: Виниченко, 2013. 496 с.
2. Інструкція з впорядкування лісового фонду України. Частина перша. Польові роботи. Ірпінь, Укрдержліспроєкт, 2006. 104 с.
4. Робочі правила з впорядкування лісового фонду України. Частина перша. Польові роботи. Ірпінь, Укрдержліспроєкт, 2004. 67 с.
5. Робочі правила з впорядкування лісового фонду України. Частина друга. Камеральні роботи. Ірпінь, Укрдержліспроєкт, 2004. 72 с.
6. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів. Затверджено Постановою КМУ від 23 травня 2007 р. № 761. К., 2007. 16 с.
7. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних земельних ділянок. Затверджено Постановою КМУ від 16 травня 2007р. № 733. К., 2007. 18 с.
8. Правила рубок головного користування. Затверджено Постановою КМУ від 25 травня 2007р. № 761. К., 2007. 12 с.
9. Правила рубок головного користування в гірських лісах Карпат. Затверджено Постановою КМУ від 22 жовтня 2008р. № 929. К., 2008. 12 с.

10. Пробні площі лісовпорядні. Метод закладання. СОУ 02.02.37-476:2006. К., Мінагрополітики України, 2006. 32 с.

Інформаційні ресурси

1. Інструкції з впорядкування лісового фонду України [Електроний ресурс] – Режим доступу: dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=119314.

2. Лісовпорядкування. ВО «Укрдержліспроект». [Електроний ресурс] – Режим доступу: www.lisproekt.gov.ua/diyalnist/lisovporyadkuvannya.

3. Відтворення лісів і лісорозведення [Електроний ресурс] – Режим доступу: https://stud.com.ua/57671/pravo/vidtvorennya_lisiv_lisorozvedennya.